

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 426/2018-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. februára 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Mikulovou, Makovického 55/3, Žilina, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 147/2005 v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 271/2011-51 z 18. apríla 2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa

čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 147/2005 v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 271/2011-51 z 18. apríla 2013 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie vo výške 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Čadca povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Čadca je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 325,42 € (slovom trisťdvadsaťpäť eur a štyridsaťdva centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Ivety Mikulovej, Makovického 55/3, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 426/2018-9 z 5. decembra 2018 prijal podľa vtedy platného a účinného § 25 ods. 3 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca

(ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 147/2005 (ďalej aj „napadnuté konanie“) v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. IV. ÚS 271/2011-51 z 18. apríla 2013.

2. Ústavná sťažnosť bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Petrovi Brňákovi, ktorému 16. februára 2019 uplynulo funkčné obdobie. Do 16. februára 2019 nebola ústavná sťažnosť sťažovateľky prerokovaná, preto bola v súlade s čl. X bodom 5 písm. b) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 schváleného 16. októbra 2019 náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov prerozdelená a 17. októbra 2019 pridelená sudcovi spravodajcovi Rastislavovi Kaššákovi.

3. Podľa čl. II bodu 5 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky schváleného na zasadnutí pléna ústavného súdu 4. decembra 2019 na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 (ďalej len „rozvrh práce“) je na konanie vo veciach patriacich do pôsobnosti senátov ústavného súdu v jednotlivých prípadoch príslušný ten senát ústavného súdu, ktorého členom je sudca spravodajca, ktorému bola vec pridelená. V súlade s čl. II bodom 3 písm. a) rozvrhu práce pri predkladaní pridelených vecí do senátu sudcom spravodajcom Rastislavom Kaššákom pracuje prvý senát ústavného súdu v zložení Jana Baricová, predsedníčka senátu, Rastislav Kaššák a Miloš Maďar. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky preto prerokoval senát v zložení uvedenom v záhlaví tohto rozhodnutia.

4. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že napadnuté konanie sa na okresnom súde začalo 15. júna 2005, keď bol návrh sťažovateľky na zvýšenie výživného od povinného (svojho otca) [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „povinný“), vylúčený na samostatné konanie.

5. Na základe ústavnej sťažnosti sťažovateľky už ústavný súd nálezom č. k. IV. ÚS 271/2011-51 z 18. apríla 2013 vyslovil, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2

listiny a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli v napadnutom konaní porušené postupom okresného súdu po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 132/09-45 zo 7. októbra 2009. Ústavný súd priznal sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 4 000 € a náhradu trov konania v sume 261,82 €.

6. V ústavnej sťažnosti sťažovateľka následne popisuje priebeh napadnutého konania po právoplatnosti nálezu ústavného súdu z 18. apríla 2013 so zameraním na úkony vykonané okresným súdom a uvádza, že aj napriek viacerým nálezom ústavného súdu, ktorými bolo vyslovené porušenie jej základného práva, resp. práv povinného na konanie bez zbytočných prieťahov postupom okresného súdu, tento naďalej vo veci spôsobuje prieťahy.

7. Sťažovateľka namieta, že konanie o zmene výživného pre plnoleté dieťa nie je svojou povahou skutkovo ani právne zložitú. *„Ide o bežnú agendu poručenského oddelenia súdu. Práve vo veci výživného má byť efektívne a rýchlo rozhodnuté. V prípade sťažovateľky jej vzhľadom na nečinnosť súdu nebolo odporcom - otcom platené výživné počas celých rokov štúdia na strednej a vysokej škole. Prostriedky na výživné jej poskytovala výlučne matka, príp. si privyrobila sama. Sťažovateľka sama sa v konaní pred súdom nedopustila jedinej obštrukcie alebo akéhokoľvek konania, ktoré by spôsobilo prieťahy v konaní súdu.“*

8. Podľa názoru sťažovateľky je dĺžka napadnutého konania spôsobená výlučne neefektívnym postupom okresného súdu, preto navrhla, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že:

„Základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd postupom Okresného súdu v Čadci v konaní sp. zn. 8C 147/05 v období po právoplatnosti Nálezu Ústavného súdu SR, č. k. IV. ÚS 271/2011-51 zo dňa 18.04.2013 boli porušené.“

Ústavný súd SR priznáva sťažovateľke finančné zadostučinenie v sume 7.000 €, ktoré je jej Okresný súd v Čadci povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

Ústavný súd SR priznáva sťažovateľke trovy právneho zastúpenia v sume 325,42 € (2 úkony právnej pomoci po 153,50 € + 2 x hotové výdavky) na účet JUDr. Ivety Mikulovej, advokátky so sídlom M.R. Štefánika 5, Žilina 010 01 (zmena adresy na Makovického 55/3, Žilina, pozn.) [REDAKOVANÉ], zapísanej v SAK pod č. 0123, č. ú. [REDAKOVANÉ]

Okresný súd v Čadci je povinný nahradiť štátu trovy právneho zastúpenia sťažovateľky v konaní pred Ústavným súdom SR vo výške 325,42 € do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.“

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

9. V súvislosti s oznámením ústavného súdu o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie okresný súd zaujal stanovisko podaním sp. zn. SprV/244/19 z 27. januára 2020, v ktorom predsedníčka okresného súdu veľmi podrobne opísala chronologický priebeh konania od jeho začatia, a súčasne konštatovala, že „od doručenia nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 281/2018 súd vo veci koná bez prietáhov“ (nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 281/2018 z 20. júna 2018 vo veci ústavnej sťažnosti povinného [REDAKOVANÉ], pozn.). Zároveň predsedníčka okresného súdu vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednania ústavnej sťažnosti.

10. Sťažovateľka vo svojom vyjadrení zo 14. februára 2020 k stanovisku okresného súdu uviedla, že v plnom rozsahu zotrúva na svojej ústavnej sťažnosti a zdôraznila, že napadnuté konanie je od právoplatnosti nálezu ústavného súdu z 18. apríla 2013 evidentne poznačené zbytočnými prietahmi spôsobenými okresným súdom. Sťažovateľka vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednania jej ústavnej sťažnosti.

11. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednania, pretože po oboznámení

sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

K obsahu súdneho spisu okresného súdu v napadnutom konaní

12. Ústavný súd z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu zistil tieto podstatné skutočnosti o priebehu napadnutého konania v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu č. k. IV. ÚS 271/2011-51 z 18. apríla 2013:

- 16. júla 2013 – okresný súd uznesením sp. zn. 8 C 147/05 ustanovil povinnému ako opatrovníka mesto [REDACTED]

- 15. augusta 2013 – povinný podal odvolanie proti uzneseniu zo 16. júla 2013, ktorým mu bol ustanovený opatrovník,

- 28. augusta 2013 – okresný súd uznesením pripustil zmenu návrhu sťažovateľky,

- 23. septembra 2013 – povinný podal návrh na nariadenie predbežného (neodkladného) opatrenia,

- 30. septembra 2013 – okresný súd uznesením návrh povinného na nariadenie predbežného (neodkladného) opatrenia zamietol,

- 23. októbra 2013 – povinný podal odvolanie proti uzneseniu z 30. septembra 2013,

- 28. novembra 2013 – Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 7 Co 420/2013-452 zmenil uznesenie okresného súdu č. k. 8 C 147/2005-224 z 12. decembra 2011 tak, že návrh sťažovateľky na nariadenie predbežného (neodkladného) opatrenia zamietol,

- 28. novembra 2013 – krajský súd uznesením č. k. 7 Co 420/2013-455 potvrdil uznesenie okresného súdu zo 16. júla 2013 o ustanovení opatrovníka povinnému,

- 28. novembra 2013 – krajský súd uznesením č. k. 7 Co 420/2013-457 potvrdil uznesenie okresného súdu z 30. septembra 2013 o zamietnutí návrhu povinného na nariadenie neodkladného opatrenia,

- 6. marca 2014 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd vyhlásil rozsudok vo veci samej č. k. 8 C 147/2005-467,

- od 11. júna 2014 do 26. augusta 2014 a od 25. februára 2015 do 2. apríla 2015 sa spis okresného súdu nachádzal na Okresnej prokuratúre Čadca,
- 20. mája 2015 – povinný podal odvolanie proti rozsudku č. k. 8 C 147/2005-467 zo 6. marca 2014,
- 4. júna 2015 – okresný súd vyzval sťažovateľku na vyjadrenie k odvolaniu povinného,
- 10. júla 2015 – okresný súd predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní odporcu,
- 23. júla 2015 – krajský súd uznesením č. k. 10 Co 429/2015-511 odmietol odvolanie povinného ako podané neoprávnenou osobou (povinný mal ustanoveného opatrovníka, pozn.),
- 5. októbra 2015 – povinný podal proti uzneseniu krajského súdu č. k. 10 Co 429/2015-511 dovolanie na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“),
- 28. januára 2016 – okresný súd predložil spis najvyššiemu súdu na účel rozhodnutia o podanom dovolaní povinného,
- 25. augusta 2016 – najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Cdo 19/2016 zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 10 Co 429/2015-511 z 23. júla 2015 a vec mu vrátil na ďalšie konanie,
- 30. januára 2017 – povinný podal proti rozsudku okresného súdu zo 6. marca 2013 odvolanie,
- 26. júla 2017 – krajský súd uznesením č. k. 10 Co 334/2016-566 zrušil rozsudok okresného súdu zo 6. marca 2014 vo výrokoch o uložení povinností povinného zaplatiť sťažovateľke výživné od 7. decembra 2004 do 22. júla 2012 a o trovách konania a v rozsahu zrušenia vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie,
- 14. marca 2018 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 30. máj 2018 na účel doplnenia dokazovania,
- 22. mája 2018 - 30. mája 2018 – sťažovateľka a jej zástupkyňa predložili na základe výzvy okresného súdu vyjadrenia a odpoveď na písomné otázky povinného,
- 30. mája 2018 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 28. september 2018 na účel doplnenia dokazovania,

- 24. augusta 2018 sa na okresnom súde uskutočnilo pojednávanie na účel výsluchu sťažovateľky,
- 28. septembra 2018 – okresný súd vyhlásil vo veci samej rozsudok č. k. 8 C 147/2005-761,
- 26. októbra 2018 – žiadosť zákonnej sudkyne o predĺženie lehoty na písomné vyhotovenie rozsudku,
- 17. decembra 2018 – povinný podal odvolanie proti rozsudku okresného súdu z 28. septembra 2018, ktoré doplnil podaním z 21. decembra 2018,
- 21. decembra 2018 – sťažovateľka podala odvolanie proti rozsudku okresného súdu z 28. septembra 2018,
- 8. januára 2019 – úkony okresného súdu spojené s doručovaním odvolaní na vyjadrenie účastníkom konania a následným doručením podaných vyjadrení,
- 4. apríla 2019 – spis predložený krajskému súdu na účel rozhodnutia o odvolaniach povinného a sťažovateľky.

IV.

Právomoc ústavného súdu, ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu a vyhodnotenie postupu okresného súdu

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a tiež čl. 38 ods. 2 listiny), podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov. Súčasne sa domáha aj vyslovenia porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote

prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

15. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické. Ústavný súd súčasne poznamenáva, že medzi právom na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny niet zásadných odlišností, a prípadné porušenie uvedených práv je preto potrebné taktiež posudzovať spoločne.

16. Ústavný súd zdôrazňuje, že právo na konanie bez zbytočných prietáhov, resp. právo na prejednanie veci v primeranej lehote je potrebné vnímať ako integrálnu súčasť práva na spravodlivý súdny proces garantovaného v čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru. „Časový horizont toho, kedy sa účastník konania dočká konečného rozhodnutia vo veci, je neoddeliteľnou súčasťou merítok celkovej spravodlivosti konania. Čím je tento časový horizont dlhší, tým viac sa rozmazávajú kontúry spravodlivosti tak v očiach priamych účastníkov konania, ako aj vo všeobecnom vnímaní verejnosti a verejnej mienky. Celkovo sa tak oslabuje kredibilita štátnej moci a osobitne moci súdnej. Neprimeraná dĺžka konania sa potom priamo odráža v dôvere občana v štát, jeho inštitúcie a v právo, čo je základná podmienka pre fungovanie legitímneho demokratického právneho štátu.“ (Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 1094/09 z 23. septembra 2009).

17. Pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach, v ktorých sa namieta porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba

domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

18. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

19. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovenia § 6 Občianskeho súdneho poriadku, pričom podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp aj v čl. 12 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb.

20. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok ESLP vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko, m. m. II. ÚS 32/02, III. ÚS 241/2017, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií preto ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

21. V súvislosti s posúdením prvého kritéria, t. j. právnej a faktickej zložitosti veci, ústavný súd už vo svojom predchádzajúcom náleze z 18. apríla 2013 konštatoval,

že v danom prípade je predmetom konania zmena (zvýšenie) výživného pre plnoleté dieťa, ktoré tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Z tohto dôvodu ústavný súd zotrváva na svojom vyslovenom názore, podľa ktorého napadnuté konanie nemožno považovať za právne zložité. Ústavný súd rovnako nezistil, že by sa prejednávacia vec vyznačovala faktickou (skutkovou) zložitou, resp. že by prípadné dokazovanie vykonávané okresným súdom v napadnutom konaní vykazovalo črty mimoriadnej zložitosti, ktoré by spôsobilo predĺženie konania. Navyše, na mimoriadnu zložitost' napadnutého konania, ktorá by ospravedlňovala jeho doterajšiu dĺžku, nepoukazovala ani predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti. Hodnotením tohto kritéria s poukazom na úkony vykonané v napadnutom konaní ústavný súd nezistil žiadnu takú okolnosť, ktorá by mohla akýmkoľvek spôsobom ospravedlniť neskončenie konania, ktoré nie je osobitne zložité, po dobu takmer pätnástich rokov od jeho začatia.

22. Vzhľadom na charakter veci ústavný súd zdôrazňuje, že vo veciach, v ktorých sa rozhoduje o výživnom (či už pre maloleté alebo plnoleté dieťa), ide o existenčnú otázku, ktorá si zo strany všeobecných súdov vyžaduje, aby takéto konanie bolo vedené efektívne, s mimoriadnou pozornosťou a osobitnou rýchlosťou. Takáto požiadavka na konanie je daná predovšetkým významom predmetu sporu pre účastníkov konania.

23. Ústavný súd sa ďalej zameril na posúdenie ďalšieho kritéria, ktorým je správanie samotnej osoby, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri skúmaní obsahu spisu okresného súdu nezistil ani v období po právoplatnosti nález z 18. apríla 2013 také správanie sťažovateľky ako účastníčky napadnutého konania, ktoré by prispelo k zbytočným prieťahom v napadnutom konaní a neboli zistené ani žiadne okolnosti, ktoré by mohli byť v tomto zmysle pričítané na jej ťarchu.

24. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní ako tretie kritérium pre posúdenie vzniku zbytočných prieťahov a s tým spojené porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru). V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že zbytočné prieťahy v konaní

môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Rovnako tak môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy aj nesprávna činnosť príslušného štátneho orgánu (m. m. II. ÚS 33/99), ktorú z hľadiska jej dôsledkov nepochybne možno považovať za neefektívnu činnosť.

25. Po preskúmaní obsahu spisu predloženého okresným súdom v tejto veci ústavný súd konštatuje, že na celkovej dĺžke napadnutého konania v posudzovanom období po právoplatnosti nález z 18. apríla 2013 sa podieľal predovšetkým okresný súd, ktorého podstatné pochybenie spočíva v neefektívnej, resp. nesústreďenej činnosti súvisiacej s rozhodovaním o návrhu sťažovateľky na zvýšenie výživného. Ústavný súd uznáva, že obdobie, počas ktorého sa vec nachádzala na krajskom súde z dôvodu rozhodovania o odvolaní povinného a na najvyššom súde z dôvodu rozhodovania o jeho podanom dovolaní, nemožno priamo pripísať na ťarchu okresného súdu, avšak je potrebné zohľadniť skutočnosť, že procesné pochybenie okresného súdu, ktorý povinného nepredvolal na pojednávanie a nedoručil mu rozsudok zo 6. marca 2014, v konečnom dôsledku zapríčinilo ďalšie predĺženie už aj tak neúmerne dlhého napadnutého konania.

26. O neefektívnom a zároveň nesprávnom postupe okresného súdu svedčí najmä tá skutočnosť, že okresný súd rozhodoval v merite veci už trikrát (z toho dvakrát v období po právoplatnosti nález z 18. apríla 2013). Z odôvodnenia uznesenia sp. zn. 10 Co 334/2016 z 26. júla 2017 pritom vyplýva, že krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu zo 6. marca 2014 vo výroku o uložení povinnosti povinnému zaplatiť sťažovateľke výživné za obdobie od 7. decembra 2004 do 22. júla 2012 z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu veci a porušenia práva povinného na spravodlivý súdny proces. Okresný súd síce opätovne vo veci samej rozhodol rozsudkom z 28. septembra 2018, avšak v dôsledku odvolaní podaných sťažovateľkou a povinným sa napadnuté konanie opäť presunulo do fázy odvolacieho konania na krajský súd, ktorý o opravných prostriedkoch rozhoduje od 4. apríla 2019.

27. Je teda zrejmé, že napriek viacerým nálezom ústavného súdu (sp. zn. III. ÚS 132/09 zo 7. októbra 2009 a sp. zn. IV. ÚS 271/2011 z 18. apríla 2013), ktorými bolo opakovane vyslovené porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a čl. 6 ods. 1 dohovoru) nie je napadnuté konanie, ktoré sa začalo ešte v roku 2005, právoplatne skončené. Takúto dĺžku konania ústavný súd považuje za absolútne ústavne neakceptovateľnú a neospravedliteľnú (neobhájiteľnú), a to najmä s dôrazom na predmet napadnutého konania (zmena výživného) a s tým spojeným záujmom sťažovateľky na jeho výsledku. Súčasne nie je možné prehliadnuť ani skutočnosť, že ústavný súd opakovane vyslovil aj porušenie základného práva povinného (otca sťažovateľky) na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitostí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 166/2014 z 13. augusta 2014 a IV. ÚS 281/2018 z 20. júna 2018).

28. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo aj v období po právoplatnosti nálezu sp. zn. IV. ÚS 271/2011 z 18. apríla 2013 k vzniku zbytočných prietahov, a tým k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výrokovej časti nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

29. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

30. Hoci ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) bolo postupom okresného súdu porušené (bod 1 výroku nálezu), ústavný súd neprikázal, aby okresný súd vo veci konal bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 127

ods. 2 druhej vety ústavy, pretože takýto príkaz už bol okresnému súdu daný nálezom sp. zn. III. ÚS 132/09 zo 7. októbra 2009.

31. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

32. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

33. Sťažovateľka sa v ústavnej sťažnosti domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 7 000 €, čo zdôvodňuje dĺžkou napadnutého konania, v dôsledku ktorej sa ocitla v nepriaznivej finančnej situácii, keďže povinný si voči nej dobrovoľne dlhodobo neplnil vyživovaciu povinnosť a taktiež stratou viery v spravodlivý súdny systém.

34. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

35. Ústavný súd v danom prípade pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľky na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ktoré dosiaľ nie je právoplatne skončené a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu (opakované porušenie práv sťažovateľky postupom okresného súdu v napadnutom konaní), ale aj skutočnosť, že konanie prebiehalo na viacerých stupňoch všeobecného súdnictva, ústavný súd považoval priznanie sumy 5 000 € za primerané finančné zadosťučinenie pre sťažovateľku podľa citovaného čl. 127 ods. 3 ústavy.

36. Vo zvyšnej časti, t. j. nad rámec priznaného finančného zadost'učinenia v sume 5 000 € ústavný súd ústavnej s'ťažnosti nevyhovel (bod 4 výroku rozhodnutia).

VI.

Trovy konania

37. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

38. Ústavný súd v súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde napokon rozhodol aj o náhrade trov konania s'ťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastúpením v konaní pred ústavným súdom. Pri rozhodovaní ústavný súd vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2017, ktorá bola 921 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2018. Ústavný súd priznal s'ťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby 153,50 € vyplývajúce z obsahu spisu vykonané v roku 2018 (1. prevzatie a príprava právneho zastúpenia, 2. podanie ústavnej s'ťažnosti) a 2 x režijný paušál á 9,21 € v súlade s § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čo spolu predstavuje sumu 325,42 €.

39. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne s'ťažovateľky JUDr. Ivety Mikulovej, v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

40. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. februára 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu